

ATC

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС- УП 43

**КРИТЕРИЈУМИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ И СМЕРНИЦЕ ЗА
ОЦЕЊИВАЊА СЕРТИФИКАЦИОНИХ ТЕЛА ЗА
ОЦЕЊИВАЊЕ И ВЕРИФИКАЦИЈУ СТАЛНОСТИ
ПЕРФОРМАНСИ ГРАЂЕВИНСКИХ ПРОИЗВОДА**

Овај документ је важећи и без потписа особа које су преиспитале и одобриле документ

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Овим документом се ближе појашњавају критеријуми за акредитацију и поступак оцењивања сертификационих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси грађевинских производа (сертификациона тела за сертификацију производа, процеса и услуга). У свему осталом, осим у елементима који су овде описани, на критеријуме за акредитацију и поступак акредитације и оцењивања сертификационих тела за сертификацију производа, процеса и услуга, примењују се Правила Акредитације (АТС-ПА01) и Процедуре Акредитација тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПР11) и Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПР12).

Сврха овог документа је да се утврде правила и процедура оцењивања за сертификациона тела за сертификацију производа, процеса и услуга која траже акредитацију (почетна акредитација, проширење обима акредитације, обнављање акредитације) или одржавају акредитацију (надзорна оцењивања – оцењивања у циклусу акредитације), а у сврху именовања од стране министарства надлежног за послове грађевинарства, у складу са Законом о грађевинским производима.

2. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТА, ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, СКРАЋЕНИЦЕ

Референтна документа:

- Закон о грађевинским производима („Сл. гласник РС“ број 83/18);
- Правилник о начину спровођења оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинских производа („Сл. гласник РС“ број 59/19);
- Правилник о захтевима за именовање тела за техничко оцењивање („Сл. гласник РС“ број 87/19);
- SRPS ISO/IEC 17000:2020, Оцењивање усаглашености - Речник и општи принципи;
- SRPS ISO/IEC 17011:2018, Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености;
- SRPS ISO/IEC 17065:2016, Оцењивање усаглашености - Захтеви за тела која сертификају производе, процесе и услуге;
- SRPS ISO/IEC 17020:2012, Оцењивање усаглашености - Захтеви за рад различитих типова тела која обављају контролисање;
- SRPS ISO/IEC 17025:2017, Општи захтеви за компетентност лабораторија за испитивање и лабораторија за еталонирање;
- SRPS EN ISO 19011:2018, Упутство за проверавање система менаџмента;
- EA-2/17 М, EA Document on Accreditation for Notification Purposes;
- АТС-ПА01, Правила акредитације;
- АТС-ПР11, Акредитација тела за оцењивање усаглашености;
- АТС-ПР12, Оцењивање тела за оцењивање усаглашености;
- АТС-УП38, Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОУ.

Термини и дефиниције:

- Тело за оцењивање усаглашености (ТОУ) у смислу Закона о акредитацији јесте тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси (Тело за ОВСП) у смислу Закона о грађевинским производима;
- Именовано тело за ОВСП у контексту овог документа је тело које подноси пријаву за акредитацију у сврху именовања или акредитовано тело које је именовано од стране надлежног министарства а које се налази у циклусу акредитације;
- Фабричка контрола производње је документована, стална и интерна контрола производње у фабрици у складу са одговарајућом техничком спецификацијом или техничким прописом;

- Систем оцењивања и верификације сталности перформанси (систем ОВСП) је поступак који се спроводи с циљем обезбеђивања усаглашености грађевинског производа са перформансама битних карактеристика наведених у декларацији о перформансама које су утврђене у одговарајућој техничкој спецификацији, техничком пропису или српској техничкој оцени.
- Именовано тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси је правно лице које има одобрење министра надлежног за послове грађевинарства за обављање задатака независне треће стране у поступку оцењивања и верификације сталности перформанси грађевинског производа у складу са српском техничком спецификацијом или техничким прописом и које је уписано у одговарајући регистар тих тела.
- Грађевински производ је сваки производ или склоп који је произведен и стављен на тржиште ради сталне уградње у објекте или њихове делове и чије перформансе имају утицај на перформансе објеката у погледу основних захтева за објекте.

Скраћенице:

- СТСП: Сертификационо тело за производ или сертификационо тело за фабричку контролу производње у смислу Закона о грађевинским производима
- ФКП: Фабричка контрола производње
- ОВСП: Оцењивање и верификација сталности перформанси

3. ОПШТЕ

3.1 Област примене

Овај документ се, сходно Закону о грађевинским производима, примењује при оцењивању и акредитацији за потребе именована ТООУ – Тела за ОВСП, која оцењују и верификују сталност перформанси грађевинских производа у следећим областима:

- 1) префабриковани обични/лаки/аутоклавирани ћелијаста бетонски производи;
- 2) врата, прозори, прозорски капци, улазна врата и сродни производи;
- 3) мембране, укључујући оне нанете у течном стању и комплети (за контролу воде и/или водене паре);
- 4) производи за топлотну изолацију и изолациони композитни комплети/системи;
- 5) лежишта за конструкције и можданици за конструкцијске спојеве;
- 6) димњаци, димњачки канали и специфични производи;
- 7) производи од гипса;
- 8) геотекстил, геомембране и сродни производи;
- 9) зид-завесе/облагање зидова/заптивене стаклене конструкције;
- 10) стабилна опрема за гашење пожара (производи за детекцију пожара/пожарни аларм, инсталације за гашење пожара и производи за контролу пожара и дима и за пригушивање експлозије);
- 11) санитарна опрема;
- 12) саобраћајна сигнализација: опрема пута;
- 13) производи/елементи и помоћна опрема од конструкцијског дрвета;
- 14) плоче и елементи на бази дрвета;
- 15) цемент, грађевински креч и друга хидраулична везива;
- 16) челик за армирање и челик за преднапрезање бетона (и помоћна опрема), опрема за накнадно преднапрезање;
- 17) производи за зидање и сродни производи, елементи за зидање, малтери и помоћна средства;
- 18) грађевински производи за системе за отпадне воде;

- 19) подне облоге;
- 20) конструкциони производи од метала и помоћна опрема;
- 21) производи за унутрашњу и спољашњу завршну обраду зида и плафона и склопови унутрашњих преграда;
- 22) кровни покривачи, светлосне куполе, кровни прозори и помоћни производи и кровни склопови;
- 23) производи за изградњу путева;
- 24) агрегати;
- 25) грађевински лепкови;
- 26) производи сродни са бетоном, малтером и инјекционом смешом;
- 27) уређаји за грејање простора;
- 28) цеви, цистерне и помоћна опрема која није у контакту са водом намењеном за људску употребу;
- 29) грађевински производи у контакту са водом намењени за људску употребу;
- 30) производи од равног стакла, профилисаног стакла и стаклених блокова;
- 31) енергетски, командни и комуникациони каблови;
- 32) средства за заптивање спојница;
- 33) производи за причвршћивање;
- 34) склопови и елементи за изградњу и префабриковани елементи;
- 35) производи за заустављање пожара, спречавање ширења пожара и заштиту од пожара и производи за успоравање пожара.

3.2 Системи оцењивања и верификације сталности перформанси

У складу са Законом о грађевинским производима (члан 30.), оцењивање и верификација сталности перформанси грађевинског производа у вези са његовим битним карактеристикама спроводи се у складу са једним од система оцењивања и верификације сталности перформанси: систем 1+, систем 1, систем 2+, систем 3 и систем 4.

Систем	Одговорности	Врста именованог тела	Радње
1+	Именовано тело	Именовано сертификационо тело за производ (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17065:2016)	1) оцењивање перформанси грађевинског производа на основу испитивања (укључујући узорковање), прорачуна, табеларних вредности или описне документације производа;
	Произвођач		2) почетни преглед производног погона и фабричке контроле производње;
			3) стални надзор, оцењивање и вредновање фабричке контроле производње;
			4) контролно испитивање узорака узетих од стране именованог сертификационог тела за производ у производном погону или складишним просторијама произвођача.
			1) фабричка контрола производње;
			2) даље испитивање узорака узетих од стране произвођача у производном погону у складу са прописаним планом испитивања.

Систем	Одговорности	Врста именованог тела	Радње
1	Именовано тело	Именовано сертификационо тело за производ (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17065:2016)	1) оцењивање перформанси грађевинског производа спроведено на основу испитивања (укључујући узорковање), прорачуна, табеларних вредности или описне документације производа; 2) почетни преглед производног погона и фабричке контроле производње; 3) стални надзор, оцењивање и вредновање фабричке контроле производње.
	Произвођач		1) фабричка контрола производње; 2) даље испитивање узорака узетих од стране произвођача у производном погону у складу са прописаним планом испитивања.
2+	Именовано тело	Именовано сертификационо тело за фабричку контролу производње (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17065:2016)	1) почетни преглед производног погона и фабричке контроле производње; 2) стални надзор, оцењивање и вредновање фабричке контроле производње.
	Произвођач		1) оцењивање перформанси грађевинског производа спроведено на основу испитивања (укључујући узорковање), прорачуна, табеларних вредности или описне документације производа; 2) фабричка контрола производње; 3) даље испитивање узорка узетих од стране произвођача у производном погону у складу са прописаним планом испитивања.
3	Именовано тело	Именована лабораторија (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17025:2018)	Оцењивање перформанси грађевинског производа на основу испитивања, на основу узорковања које је спровео произвођач, прорачуна, табеларних вредности или описне документације грађевинског производа
	Произвођач		Фабричка контрола производње
4	Произвођач	Не захтева се учешће независне треће стране за оцењивање и верификацију сталности перформанси	1) оцењивање перформанси грађевинског производа на основу испитивања, прорачуна, табеларних вредности или описне документације тог производа; 2) фабричка контрола производње;

У контексту акредитације, у зависности од система оцењивања и верификације сталности перформанси који се спроводи, акредитовано тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси може бити:

- 1) акредитовано сертификационо тело за производ (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17065:2016);
- 2) акредитовано сертификационо тело за фабричку контролу производње (акредитовано према SRPS ISO/IEC 17065:2016) или
- 3) акредитована лабораторија за испитивање (акредитована према SRPS ISO/IEC 17025:2017).

За потребе овог документа, радње које обавља сертификационо тело за производ или сертификационо тело за фабричку контролу производње су груписане на следећи начин:

Радње	Груписане радње	Систем ОВСП	ТОУ (Тело за ОВСП)
Оцењивање перформанси грађевинског производа на основу испитивања (укључујући узорковање), прорачуна, табеларних вредности или описне документације производа	Узорковање и испитивање	1+, 1	Сертификационо тело за производ
Контролно испитивање узорака узетих од стране именованог сертификационог тела за производ у производном погону или складишним просторијама произвођача		1+	
Почетни преглед производног погона и фабричке контроле производње Стални надзор, оцењивање и вредновање фабричке контроле производње	Провера/аудит	1+, 1	
Почетни преглед производног погона и фабричке контроле производње Стални надзор, оцењивање и вредновање фабричке контроле производње		2+	Сертификационо тело за фабричку контролу производње
Оцењивање перформанси грађевинског производа на основу испитивања, на основу узорковања које је спровео произвођач, прорачуна, табеларних вредности или описне документације грађевинског производа	Испитивање и оцењивање	3	Лабораторија за испитивање

3.3 Критеријуми компетентности и активности тима за оцењивање

Тим за оцењивање АТС, осим испуњавања критеријума прописаних у процедури *Избор и праћење перформанси лица која учествују у процесу акредитације (АТС-ПР02)*, треба да испуњава и следеће:

- да поседује знање стечено кроз обуку, о захтевима техничких прописа и/или српских техничких спецификација, а који су садржани у траженом обиму акредитације,
- да поседује знање стечено кроз обуку, о системима оцењивања и верификације сталности перформанси, који су прописани Законом о грађевинским производима и прописима донетим на основу њега.
- да поседује знања о проверама ФКП, које су у формативном и садржинском смислу, аналогне проверама из стандарда SRPS EN ISO 19011.

Током оцењивања, тим за оцењивање ће извршити преглед и оцену следећег:

- комплетност и адекватност система оцењивања и верификације сталности перформанси, који тело за ОВСП примењује,
- питања која се односе на квалификације и компетентност проверавача тела за ОВСП,
- постојање и примена захтева за преглед техничке документације произвођача ради оцене њене комплетности и адекватности,
- задатке треће стране/именованог тела у складу са системима ОВСП извршених у оквиру примене техничког прописа/ српске техничке спецификације.

4. ПРОЦЕДУРА ОЦЕЊИВАЊА ТЕЛА ЗА ОВСП - ОПИС АКТИВНОСТИ

Напомена: Описан је поступак оцењивања следећих тела за ОВСП:

- Сертификационо тело за производ и
- Сертификационо тело за фабричку контролу производње

која су у наставку означена са СТСП.

4.1 Почетно оцењивање

За почетно оцењивање, надлежни организатор предмета акредитације (ОПА), поштујући критеријуме из документа *Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОВ (АТС-УП38)* и плана ОВСП и других информација које се достављају од стране СТСП (подаци о особљу укљученом у поступак ОВСП; преглед сертифицираних клијената под обимом акредитације и план активности за наредних 6 месеци) израђује *Програм осведочења за оцењивање (АТС-УП43-001)*. Програм осведочења се усаглашава са представником СТСП. *Програм осведочења за оцењивање (АТС-УП43-001)* је прилог *Програма оцењивања (АТС-ПП12-030)*.

Именовање тима за оцењивање и припрема за оцењивање се спроводи у складу са Процедуром *Акредитација тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП11)*. Приликом именовања тима мора се узети у обзир да тим за оцењивање као целина мора располагати одговарајућим знањем из области грађевинских производа којој припада производ из траженог обима акредитације и о системима оцењивања и верификације сталности перформанси.

Поступак почетног оцењивања СТСП састоји се од:

- прегледа документације (описано у делу 4.1.1 овог упутства);
- осведочења на локацији клијента СТСП (описано у делу 4.1.2 овог упутства) и
- оцењивања на локацији/локацијама СТСП (описано у делу 4.1.3 овог упутства)

4.1.1 Преглед документације

Преглед документације се обавља у свему према Процедури *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПП12)*.

4.1.2 Осведочење на локацији клијента СТСП

Осведочења се реализују у складу са израђеним *Програмом осведочења за оцењивање (АТС-УП43-001)*. За активности осведочења израђује се *План оцењивања (АТС-ПП12-002)*, на основу достављених релевантних информација у вези са активностима које су предмет осведочења који мора бити потврђен и од стране СТСП. Пре реализације осведочења, планира се уводни састанак са члановима тима СТСП, по правилу, двадесет минута пре термина провере, састанак тима за оцењивање АТС-а тридесет минута након реализоване провере и завршни састанак са представницима СТСП у трајању не дужем од тридесет минута. О активностима у вези осведочења СТСП је у обавези да обавести свог клијента како би се обезбедили услови за реализацију ових активности.

4.1.2.1 Припрема за осведочење на локацији клијента СТСП

Надлежни ОПА именованом тиму за оцењивање доставља документацију за осведочење која за свако осведочење обухвата:

- а) процедуре СТСП за проверу и сертификацију;
- б) документацију која се односи на конкретно осведочење:
 - пријаву за сертификацију,
 - план провере СТСП са свим неопходним подацима: датуми, локација/е на којима се обавља провера и евентуалне специфичности у вези безбедности и др.,
 - пословник о квалитету клијента СТСП, уколико је применљиво (уколико није применљиво, као минимум је потребно доставити документоване информације о поступку ФКП),

- податке о тиму проверавача/аудитора и компетентности чланова тима (документоване информације о вредновању компетентности проверавача на основу успостављених критеријума за компетентност) и
- историјат сертификације клијента, укључујући извештај из претходне провере са извештајима о неусаглашености и информацијама о њиховом отклањању, уколико је то примењиво.

Обавеза СТСП је да неопходну документацију за осведочење достави АТС-у, по правилу 10 радних дана пре термина предвиђеног за проверу, односно реализацију осведочења од стране тима за оцењивање.

4.1.2.2 Осведочења у рад СТСП

Предмет оцењивања у поступку осведочења од стране тима за оцењивање АТС-а су:

- програми/планови и процедуре СТСП и њихова применљивост на конкретном примеру у свим активностима клијента - произвођача које су предмет провере у складу са Планом провере СТСП
- рад проверавача/аудитора СТСП током обављања провере, појединачно и као тима, у циљу утврђивања поштовања процедура СТСП, односно релевантног прописа/стандарда за ФКП.

Осведочење у рад СТСП обухвата следеће активности:

а) Преглед документације у сврху припреме за осведочење

Тим за оцењивање прегледа достављену документацију у сврху припреме за осведочење. Извештај о прегледу документације (АТС-ПР12-001) се не формира за потребе осведочења у рад СТСП.

б) Осведочење на локацији клијента СТСП:

б.1) Заједнички састанак тима за оцењивање АТС-а са тимом проверавача СТСП

Заједнички састанак се реализује пре почетка провере од стране СТСП. Сврха овог састанка је да се тим проверавача СТСП обавести о сврси конкретног осведочења, објасни начин рада, односно оцењивања тима за оцењивање АТС-а, начин комуникације током осведочења и поступак извештавања о налазима. По правилу, састанак не траје дуже од двадесет минута.

б.2) Осведочење у рад СТСП

Осведочење обухвата активности које омогућавају тиму за оцењивање АТС-а да има увид у реализацију уводног састанка тима проверавача/аудитора СТСП, оцену репрезентативног узорка провере, припрему тима проверавача/аудитора за завршни састанак и реализацију завршног састанка.

Оцењивање тима АТС-а у осведочењу се своди на посматрање. Док траје провера тим за оцењивање АТС-а не сме да даје своја мишљења ни тиму проверавача/аудитора СТСП нити представницима проверавача клијента СТСП. У случају да су тиму за оцењивање потребна разјашњења у вези предузетих активности од стране проверавача/аудитора СТСП, уобичајено је да се иста изврше на крају провере или у току саме провере уколико питања не утичу на проверу (нпр. током планираних пауза). Током оцењивања технички оцењивач/експерт попуњава *Листу за осведочење (АТС-УП43-003)*.

б.3) Састанак тима за оцењивање АТС-а са тимом СТСП

Састанак тима за оцењивање АТС-а са тимом СТСП се организује након обављене провере у циљу саопштавања налаза из осведочења тиму проверавача/аудитора СТСП, давања могућности тиму проверавача/аудитора да постави питања и добије одговоре у циљу појашњења налаза. Информације о реализованом осведочењу, као и утврђене неусаглашености и/или забринутости се бележе у *Листу налаза (АТС-ПР12-003)*.

Напомена: Оцењивање (преглед) документације проистекле из провере, као и документације за одлучивање о сертификацији се обавља током оцењивања на локацији/локацијама СТСП (како је описано у делу 4.1.3 овог упутства)

4.1.3 Оцењивање на локацији/локацијама СТСП

Осим активности дефинисаних процедуром *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености (АТС-ПР12)*, оцењивање на локацији СТСП, поред активности оцењивања документованости и функционисања система менаџмента, укључује и преглед досијеа клијената СТСП, преглед документације проистекле из провере након осведочења на локацији клијента СТСП, као и документације за одлучивање о сертификацији.

Оцењивање на локацији се реализује разговором са особљем СТСП, по потреби члановима комисија СТСП, прегледом документованих информација СТСП, укључујући и предмете клијената СТСП. Документоване информације СТСП обухватају и евентуалне забринутости, мишљења или повратне информације добијене од надлежних регулаторних тела у вези са пословима/оцењивању и верификацији сталности перформанси за које СТСП тражи акредитацију. Током почетног оцењивања потребно је да се изврши преглед/увид у најмање један предмет клијената СТСП за сваки систем ОВСП из траженог обима акредитације. Налази у вези са прегледаним предметима клијената СТСП уносе се у образац *Налаз у вези са прегледаним предметом клијента СТСП (АТС-УП43-004)*.

Оцењивање документације проистекле из провере, као и документације за одлучивање о сертификацији обухвата преглед документованих информација коју је тим СТСП сачинио приликом обављања сертификационе провере (може да обухвати контролне и радне листе, извештаје о неусаглашености, извештаје чланова тима и коначни извештај вође тима са препоруком/закључком у вези сертификације и обима сертификације), документоване информације у вези поступка утврђивања и прихватања предложених мера за отклањање неусаглашености утврђених током провере и поступка доношења одлуке о сертификацији, као и документације за одлучивање о сертификацији.

На крају оцењивања формира се *Листа налаза (АТС-ПР12-003)*. У *Листу налаза (АТС-ПР12-003)* се уносе утврђене неусаглашености и/или забринутости са оцењивања на локацији/локацијама СТСП, као и са осведочења на локацији клијента СТСП.

Након сагласности тима за оцењивање на предлог мера за отклањање неусаглашености односно забринутости, СТСП започиње са реализацијом мера.

Верификација реализације мера за отклањање утврђених неусаглашености/ забринутости и Извештавање о оцењивању спроводе се у складу са Процедуром *Оцењивање тела за оцењивање усаглашености АТС-ПР12*.

Након верификације спроведености корективних мера за отклањање утврђене(их) неусаглашености укључујући, по потреби, и верификацију спроведености корективних мера кроз поступак накнадног оцењивања и/или саглашавања са мерама и предложеним временом за отклањање забринутости, вођа тима (ВТ) формира Извештај о оцењивању на одговарајућем обрасцу који садржи препоруку о акредитацији. Извештај о оцењивању се формира у року не дужем од 5 радних од дана завршетка горе поменутих активности. Уколико приликом оцењивања нису утврђене неусаглашености и/или забринутости, рок за формирање извештаја је 10 радних дана од датума оцењивања на локацији/локацијама СТСП. У изузетним случајевима овај рок може бити смањен (нпр. истицање важеће акредитације и сл.).

4.2 Надзорна и поновно оцењивање (оцењивања у циклусу акредитације)

Поступак надзорног оцењивања СТСП састоји се од осведочења и оцењивања на локацији, како је описано у деловима 4.1.2 и 4.1.3 овог упутства.

Планирана оцењивања се спроводе у складу са *Планом надзорних оцењивања и поновног оцењивања (АТС-ПР12-029)* који садржи планиране термине оцењивања СТСП.

Непосредно по доношењу Одлуке о акредитацији ОПА ажурира *Програм оцењивања (АТС-ПР12-030)* активностима за циклус акредитације (укључујући и обнављање акредитације), *Програм осведочења за циклус акредитације (АТС-УП43-002)* придржавајући се критеријума

из документа *Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОО (АТС-УП38)* и плана сертификационих активности и других информација које се достављају од стране СТСП.

На основу *Програма осведочења за циклус акредитације (АТС-УП43-002)* за свако надзорно оцењивање израђује се *Програм осведочења за оцењивање (АТС-УП43-001)*, који се усаглашава са представником СТСП.

Током оцењивања на локацији клијента број предмета клијената СТСП које треба прегледати/остварити увид одређује се коришћењем формуле $1/3 \sqrt{N}$, где N представља број тренутно важећих сертификата које је издало СТСП под акредитацијом. Такође, мора се водити рачуна да се прегледају предмети у оквиру сваког система ОВСП из додељеног обима акредитације.

Након реализације активности планираних *Програмом оцењивања (АТС-ПР12-030)*, верификације реализације мера за отклањање утврђених неусаглашености израђује се Извештај о оцењивању који садржи препоруку у вези са акредитацијом.

Поступак поновног оцењивања СТСП састоји се од прегледа документације, осведочења и оцењивања на локацији, како је описано у деловима 4.1.1, 4.1.2 и 4.1.3 овог упутства.

У процесу поновног оцењивања осведочења се реализују у складу са дефинисаним *Програмом осведочења за циклус акредитације (АТС-УП43-002)*.

Током оцењивања потребно је да се изврши преглед/увид у број предмета клијената СТСП, по формули као и код надзорног оцењивања. Уколико се приликом поновног оцењивања захтева проширење обима акредитације, потребно је спровести активности наведене у т.4.3 овог упутства.

4.3 Оцењивање у сврху проширења обима акредитације

Поступак оцењивања у сврху проширења обима акредитације СТСП се састоји од прегледа документације, осведочења и оцењивања на локацији, како је описано у деловима 4.1.1, 4.1.2 и 4.1.3 овог упутства.

За оцењивање у сврху проширења обима акредитације *Програм осведочења за оцењивање (АТС-УП43-001)* израђује надлежни ОПА придржавајући се критеријума из документа *Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОО (АТС-УП38)* и плана сертификационих активности и других информација које се достављају од стране СТСП. Програм осведочења се усаглашава са представником СТСП.

Током оцењивања на локацији/локацијама СТСП прегледа се најмање један предмет за сваки систем ОВСП и сваки референтни документ за оцењивање усаглашености из траженог обима за проширење.

Након верификације реализације мера за отклањање утврђених неусаглашености (који у појединим случајевима може укључити и накнадно оцењивање) израђује се *Извештај о оцењивању (АТС-ПР12-006)* који садржи препоруку тима за оцењивање у вези са проширењем обима акредитације.

5. ДОДАТНИ ЗАХТЕВИ за акредитацију сертификационих тела за сертификацију производа према стандарду SRPS EN ISO/IEC 17065, која се именују за ОВСП у складу са Законом о грађевинским производима

1. Уз захтеве из дела 4.1 и 4.2 стандарда SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 додатни захтеви су:
 - 1) Сертификационо тело за сертификацију производа, односно именовано тело за ОВСП грађевинског производа, може да обавља задатке независне треће стране у поступку ОВСП грађевинског производа, ако је основано у складу са посебним прописима и има статус правног лица (члан 40. став 1. Закона о грађевинским производима).
 - 2) Сертификационо тело за сертификацију производа, односно именовано тело за ОВСП грађевинског производа, може да обавља задатке независне треће стране у поступку ОВСП грађевинског производа, ако представља трећу страну независну од организације коју оцењује или грађевинског производа који оцењује (члан 40. став 1. Закона о грађевинским производима).
2. Уз захтеве из поглавља 6.2.2 стандарда SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 додатни захтеви су:
 - 1) Радње у поступку ОВСП могу бити подуговорене уз сагласност наручиоца тих радњи (члан 42. став 3. Закона о грађевинским производима).
 - 2) Активности одлучивања о сертификацији не могу бити подуговарене.
 - 3) Сертификационо тело за сертификацију производа је одговорно за све активности у оквиру одговарајућег система ОВСП.
 - 4) Одговорност за активности које обављају подуговарачи остаје на сертификационом телу за сертификацију производа, као уговорачу.
 - 5) Подуговарачи морају такође, бити трећа страна, независна од произвођача или грађевинског производа који оцењује.
 - 6) Ако сертификационо тело за сертификацију производа, односно именовано тело за ОВСП подуговори одређене послове у вези са задацима независне треће стране у поступку ОВСП грађевинског производа или повери неком повезаном правном лицу, именовано тело за ОВСП обезбеђује да подуговарач или повезано правно лице испуњава захтеве из члана 40. Закона о грађевинским производима.
 - 7) Сертификационо тело за сертификацију производа је одговорно да обезбеди доказе о испуњавању захтева из тачке 3.6, одговарајућим документованим проверама.
 - 8) Када се подуговоре активности испитивања, подуговарачи морају бити акредитовани у складу са стандардом SRPS ISO/IEC 17025:2017.
 - 9) Даље подуговарање од стране подуговарача није дозвољено. Посао пренет на подуговараче мора бити документован.
 - 10) Сертификационо тело за сертификацију производа мора да одржава списак одобрених подуговарача.
3. Уз захтеве поглавља 6.1 стандарда SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 додатни захтеви су:
 - 1) Именовано тело за ОВСП дужно је (члан 40. став 2 тачка 1) Закона о грађевинским производима) да у сваком тренутку и за сваки систем оцењивања и верификације сталности перформанси и за сваку врсту или категорију грађевинских производа за коју су технички захтеви утврђени техничком спецификацијом или техничким прописом, а у вези са битним карактеристикама и задацима за које се тражи акредитација, има на располагању неопходна запослена и друга радно ангажована лица са стручним знањем и одговарајућим искуством за обављање задатака независне треће стране у поступку ОВСП.
 - 2) Запослена и друга радно ангажована лица тела за ОВСП грађевинског производа одговорна за обављање радњи у оквиру система оцењивања и верификације сталности перформанси поседују (члан 40. став 4. Закона о грађевинским производима) следеће:
 - 1) техничку и стручну обуку којом су обухваћени сви задаци независне треће стране у поступку ОВСП у оквиру одговарајућег обима примене за који се тражи акредитација;

- 2) познавање захтева за оцењивање и верификацију које обављају и одговарајуће овлашћење за обављање тих послова;
 - 3) познавање и разумевање техничких спецификација и техничких прописа и одговарајућих одредби Закона о грађевинским производима;
 - 4) стручност неопходну за израду сертификата, записа и извештаја којима се доказује да су ОВСП грађевинског производа спроведени.
- 3) Тело за ОВСП, мора да има (члан 4. став 1. Правилника о захтевима за именовање тела за ОВСП) довољан број запослених и других радно ангажованих лица са стручним знањем и одговарајућим искуством за обављање свих задатака у оквиру система ОВСП за сваки грађевински производ или фамилију грађевинских производа за које се тело именује (у даљем тексту: стручно лице), од којих је најмање једно стручно лице, запослено са пуним радним временом на неодређено време, одређено за одговорно лице за спровођење радњи у оквиру система 1+, система 1, система 2+ или система 3, и то за сваки грађевински производ или фамилију грађевинских производа за које се именује и ако је стручно лице одговорно за следеће задатке:
- 1) за преузимање/прихватање радњи у поступку ОВСП;
 - 2) да радње у оквиру система обављају стручно оспособљена запослена и/или друга радно ангажована лица;
 - 3) за опремљеност тела за ОВСП у погледу опреме потребне за обављање тих радњи;
 - 4) да се радње у поступку ОВСП спроведу у складу са прописима и правилима струке;
 - 5) да је обезбеђена независност при обављању радњи у оквиру система у односу на произвођача, увозника и дистрибутера грађевинског производа.
- 4) Стручним лицем за грађевински производ из тачке 4.2, сматра се лице које има стечено одговарајуће образовање на нивоу еквивалентном основним академским студијама, односно струковним студијама обима од најмање 300 ЕСПБ и најмање укупно три године радног искуства на пословима:
- 1) пројектовања и/или производње грађевинских производа из области грађевинских производа којој тај грађевински производ припада;
 - 2) оцењивања усаглашености односно ОВСП грађевинских производа из области грађевинских производа којој припада тај грађевински производ;
 - 3) пројектовања и/или грађења објеката у стручној области у којој се за грађење користе грађевински производи из области грађевинских производа којој тај грађевински производ припада;
 - 4) нормативе и/или на стручно-аналитичким пословима који се односе на грађевинске производе.
4. Уз захтеве поглавља 8.2 стандарда SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 додатни захтеви су:
- 1) Именовано тело за ОВСП дужно је (члан 40. став 2 тачке 2) и 3) Закона о грађевинским производима) да у сваком тренутку и за сваки систем оцењивања и верификације сталности перформанси и за сваку врсту или категорију грађевинских производа за коју су технички захтеви утврђени техничком спецификацијом или техничким прописом, а у вези са битним карактеристикама и задацима за које се тражи акредитација, има на располагању:
 - 1) неопходан опис поступака у складу са којима се обавља оцењивање перформанси, а којима се осигурава транспарентност и могућност поновног обављања тих поступака; успостављене одговарајуће политике и поступке којима се могу разграничити задаци које обавља као именовано тело за оцењивање и верификацију сталности перформанси и друге активности;
 - 2) неопходне поступке за обављање својих активности којима се на одговарајући начин узимају у обзир величина произвођача, сектор у коме послује, организација, степен сложености примењеног технолошког процеса и масовна или серијска природа производног процеса.

5. Коришћење испитних капацитета за системе 1 и 1+
 - 1) Ако сертификационо тело за сертификацију производа, односно именовано тело за ОВСП грађевинског производа има сопствену лабораторију за испитивање која учествује у ОВСП према Закону о грађевинским производима, онда лабораторија треба да буде акредитована према стандарду SRPS ISO/IEC 17025:2017 за испитивања у оквиру система ОВСП за који се сертификационо тело за сертификацију производа акредитује.
 - 2) Уколико лабораторија из тачке 2.1 није акредитована или није акредитована за сва потребна испитивања, онда се у процесу оцењивања сертификационог тела за сертификацију производа према стандарду SRPS EN ISO/IEC 17065:2016, спроводи оцењивање испитних капацитета према стандарду SRPS ISO/IEC 17025:2017 и то захтева:
 - 1) Поглавље 6 Захтеви за ресурсе и
 - 2) Поглавље 7 Захтеви за процес, изузев тачке 7.9 Приговори
 - 3) Када сертификационо тело за сертификацију производа, односно именовано тело за ОВСП грађевинског производа, подуговара активности испитивања, примењују се захтеви из тачке 3.
6. Обављање испитивања изван лабораторије за испитивање именованог тела за ОВСП (члан 43. Закона о грађевинским производима)
 - 1) На захтев произвођача и ако је то оправдано из техничких, економских или логистичких разлога, именовано тело за ОВСП може да одлучи да спроведе испитивања из система ОВСП 1+, 1 и 3 или да допусти да се та испитивања спроведе под његовим надзором, било у производним погонима у којима се користи опрема за испитивање интерне лабораторије произвођача или уз претходни пристанак произвођача, у екстерној лабораторији, користећи опрему за испитивање те лабораторије.
 - 2) На захтев тела за ОВСП министар надлежан за послове грађевинарства решењем о именовању тела за ОВСП одобрава и обављање испитивања изван његових акредитованих лабораторија за испитивање.
 - 3) Пре спровођења испитивања из тачке 5.2, именовано тело за ОВСП проверава да ли су задовољени захтеви методе испитивања и оцењује да ли:
 - 1) опрема за испитивање поседује одговарајућа уверења о еталонирању и да ли је обезбеђена следљивост мерења;
 - 2) је обезбеђен квалитет резултата испитивања.
7. Уз захтеве стандарда SRPS EN ISO/IEC 17065:2016, а у циљу демонстрирања способности особља (тим проверача сертификационог тела за преглед производног погона и фабричке контроле производње), на основу знања о производу, за доношење стручног мишљења у вези са захтевима за производ, додатни захтеви за сертификациона тела за системе 1, 1+ и 2+ су и следећи захтеви из стандарда SRPS ISO/IEC 17020:2012 и то: Поглавље 6 Захтеви за особље (тачке 6.1.2; 6.1.3; 6.1.5 до 6.10).

6. ДИСТРИБУЦИЈА

Овај документ користи особље АТС и оцењивачи АТС за оцењивања сертификационих тела.

7. ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Обим акредитације сертификационих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси грађевинских производа

8. ОБРАСЦИ

АТС-УП43-001	Програм осведочења за оцењивање
АТС-УП43-002	Програм осведочења за циклус акредитације
АТС-УП43-003	Листа за осведочење
АТС-УП43-004	Налаз у вези са прегледаним предметом клијента СТСП
АТС-УП43-005 / <i>Веза са АТС-ПР12-О12</i>	Додатак контролној листи за оцењивање сертификационих тела за сертификацију производа према SRPS EN ISO/IEC 17065:2016 - Посебни захтеви за акредитацију сертификационих тела за сертификацију производа према стандарду SRPS EN ISO/IEC 17065, која се именују за ОВСП у складу са Законом о грађевинским производима

5. ЛИСТА ИЗМЕНА ДОКУМЕНТА АТС – УП 43

Издање/ измена	Датум издања/ измене
1/0	04.06.2021.

Прилог 1: Обим акредитације сертификационих тела за оцењивање и верификацију сталности перформанси грађевинских производа

Р. бр.	Производ/Група производа	Поступак ОВСП	Референтна документа
С-03 Грађевински производи, материјали и конструкције			
1.	Производ/Група производа/ <i>и уколико је применљиво, предвиђена употреба грађевинског производа</i>	поступак ОВСП који се примењује	Технички пропис и (<i>тамо где је применљиво</i>) српски стандард на који се позива технички пропис односно српска техничка спецификација у складу са којим се спроводи систем ОВСП